

Försvarsutskottets betänkande

1980/81:16

om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1980/81 såvitt avser försvarsdepartementets verksamhetsområde (prop. 1980/81:101)

I betänkandet behandlas de förslag som regeringen – efter föredragning av försvarsministern, statsrådet Eric Krönmark, har förelagt riksdagen i proposition 1980/81:101 bilaga 1 (försvarsdepartementet). Vidare behandlas motion 1980/81:698 av Eric Holmqvist m. fl. (s).

1. Arméförband: Materielanskaffning

Regeringen har i propositionen (s. 3–5) under B 2. föreslagit riksdagen att under fjärde huvudtiteln bemyndiga regeringen att medge att beställningar av materiel m. m. för arméförband får läggas ut inom en kostnadsram av ytterligare 231 000 000 kr.

Motionen

I motion 1980/81:698 (s) yrkas (yrkande 1) att riksdagen bemyndigar regeringen att medge beställningar av materiel m. m. för arméförband inom en kostnadsram av ytterligare 176 milj. kr.

Utskottet

Försvarsministern uttalar att det priskompensationssystem som tillämpas för försvarsutgifterna har medfört att priskompensationen under flera perioder har varit i otakt med försvarets pris- och löneförändringar. Under budgetåren 1977/78 och 1978/79 var det därför nödvändigt att uppskjuta materielanskaffning till avsevärda belopp och att låta även mycket angelägna anskaffningar utgå ur de planer som omfattades av 1977 års försvarsbeslut.

För budgetåret 1980/81 bedöms enligt försvarsministern priskompensationen bli så stor att det finns ett större utrymme för materielanskaffning än vad som planerades när beställningsbemyndiganden begärdes för budgetåret 1980/81. Med hänsyn till den förbättrade likviditeten är det nu möjligt att täcka vissa brister i materielanskaffningen i förhållande till 1977 års försvarsbeslut – förutsatt att riksdagen lämnar ytterligare beställningsbemyndiganden under förevarande anslag liksom under anslagen C 2. Marinförband: Materielanskaffning och D 2. Flygvapenförband: Materielanskaffning.

Försvarsministerns beräkning av beställningsbemyndiganden har skett mot bakgrund av en samlad bedömning av likviditetssituationen för budgetåren 1980/81 och 1981/82. Under förevarande anslag föreslås ett ytterligare bemyndigande om 231 milj. kr. Beställningarna för arméförband beräknas medföra utbetalningar under budgetåret 1980/81 om ca 75 milj. kr.

I motion 698 har socialdemokraterna i försvarsutskottet föreslagit att ett ytterligare beställningsbemyndigande för arméförband skall begränsas till 176 milj. kr. Motionärerna pekar på att regeringens förslag till ökade beställningsbemyndiganden både för armén och marinen överstiger försvarsgrenschefernas egna förslag. Enligt motionärernas uppfattning bör tilläggsbemyndiganden för armén och marinen beräknas enligt sistnämnda förslag och inte med de högre belopp som har föreslagits av överbefälhavaren eller av regeringen.

För alla tre huvudprogrammen innebär motionsförslagen sammantaget att utgifterna minskar med ca 400 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Samtidigt skapas dock utrymme för ytterligare beställningar om sammanlagt ca 830 milj. kr.

Utskottet har under beredningen av detta ärende inhämtat närmare uppgifter om den ekonomiska utvecklingen för det militära försvaret efter 1977 års försvarsbeslut, om den bedömda tillgången på medel under budgetåren 1980/81 och 1981/82 samt om den verksamhet som avses kunna bedrivas med hjälp av de beställningsbemyndiganden som regeringen föreslår riksdagen att lämna. Avsedda materielobjekt finns med i planeringen för det militära försvarets utveckling efter 1982 i alla de tre ekonomiska nivåer som överbefälhavaren har studerat.

Utskottet avser att behandla frågor om bemyndigandekvoter, överföring av rambundna betalningsmedel mellan budgetår, m. m., i samband med beredningen av regeringens förslag för nästa budgetår.

För arméförband syftar de nu föreslagna beställningarna främst till att i enlighet med 1977 års försvarsbeslut renovera och förbättra stridsfordon i pansarförband.

Utskottet konstaterar att överbefälhavaren har föreslagit ökade beställningsbemyndiganden till ett sammanlagt belopp som överstiger 3 000 milj. kr. Regeringen föreslår 1 200 milj. kr., varav ca 500 milj. kr. genom omfördelning av tidigare lämnade bemyndiganden mellan två anslag.

Enligt utskottets mening är det angeläget att utnyttja den gynnsamma likviditetssituationen under den senare delen av försvarsbeslutsperioden 1977/78–1981/82 för att delvis återta den verksamhet som inte blev möjlig att bedriva under periodens första år. De beställningar som möjliggörs om riksdagen bifaller propositionen är angelägna för det militära försvarets förmåga. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag i propositionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1980/81:698, yrkande 1, under fjärde huvudtiteln bemyndigar regeringen att medge att beställningar av materiel m. m. för arméförband får läggas ut inom en kostnadsram av ytterligare 231 000 000 kr.

2. Marinförband: Materielanskaffning

Regeringen har i propositionen (s. 5-7) under C 2. föreslagit riksdagen att

1. under fjärde huvudtiteln bemyndiga regeringen att medge att beställningar av materiel m. m. för marinförband får läggas ut inom en kostnadsram av ytterligare 237 000 000 kr.,

2. godkänna vad föredragande statsrådet har anfört om användningen av fjortonde huvudtitelns reservationsanslag Avskrivningslän till varvsindustrin, m. m.

Motionen

I motion 1980/81:698 (s) yrkas (yrkande 2) att riksdagen bemyndigar regeringen att medge beställningar av materiel m. m. för marinförband inom en kostnadsram av ytterligare 176 milj. kr.

Utskottet

De avsedda beställningarna för marinförband syftar främst till att förstärka kapaciteten för minröjning och för ubåtsjakt. Beställningarna beräknas medföra utbetalningar under budgetåret 1980/81 om ca 120 milj. kr.

Riksdagen (prop. 1979/80:165, NU 1979/80:69, rskr 1979/80:405) har tidigare anvisat 75 milj. kr. för marina arbeten vid Karlskronavarvet inom det plastteknologiska området. Detta belopp jämte drygt 100 milj. kr. av det nu aktuella beställningsbemyndigandet samt 15 milj. kr. av varvsstödsmedel avses för anskaffning av två minröjningsfartyg.

Med hänvisning till vad utskottet har anfört under punkt 1 och med beaktande av att den föreslagna användningen av varvsstödsmedel (15 milj. kr.) beräknas ge minst samma sysselsättningseffekt vid Karlskronavarvet som enligt tidigare beslut hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1980/81:698, yrkande 2, under fjärde huvudtiteln bemyndigar regeringen att medge att beställningar av materiel m. m. för marinförband får läggas ut inom en kostnadsram av ytterligare 237 000 000 kr.,

2. att riksdagen godkänner vad föredragande statsrådet har anfört om användningen av fjortonde huvudtitelns reservationsanslag Avskrivningslån till varvsindustrin m. m.

3. Flygvapenförband: Materielanskaffning

Regeringen har i propositionen (s. 7–9) under D 2. föreslagit riksdagen att

1. under fjärde huvudtiteln bemyndiga regeringen att medge att beställningar av materiel m. m. för flygvapenförband får läggas ut inom en kostnadsram av ytterligare 291 000 000 kr.,

2. bemyndiga regeringen att föra över beställningsbemyndiganden om 560 000 000 kr. från anslaget Flygvapenförband: Forskning och utveckling till förevarande anslag.

Motionen

I motion 1980/81:698 (s) yrkas (yrkande 3) att riksdagen avslår regeringens förslag om ytterligare bemyndiganden för beställningar av materiel m. m. för flygvapenförband.

Utskottet

De avsedda beställningarna för flygvapenförband syftar främst till att förstärka luftförsvaret genom anskaffning av kvalificerade robotar samt anskaffning av viss radarmateriel. Beställningarna beräknas medföra utbetalningar under budgetåret 1980/81 om ca 200 milj. kr.

Enligt motionärernas uppfattning bör det för flygvapenförbandens del vara tillräckligt att riksdagen bifaller den begärda omfördelningen mellan anslag.

Med hänvisning till vad utskottet har anfört under punkt 1 hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1980/81:698, yrkande 3, under fjärde huvudtiteln medger att beställningar av materiel m. m. för flygvapenförband får läggas ut inom en kostnadsram av ytterligare 291 000 000 kr.,
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att föra över beställningsbemyndiganden om 560 000 000 kr. från anslaget Flygvapenförband: Forskning och utveckling till förevarande anslag.

Stockholm den 17 februari 1981

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Eric Holmqvist (s), Gunnar Björk i Gävle (c), Hans Lindblad (fp), Roland Brännström (s), Gunnar Oskarson (m), Åke Gustavsson (s), Ulla Ekelund (c), Evert Hedberg (s), Göthe Knutson (m), Karl-Erik Svartberg (s), Anders Gernandt (c), Holger Bergman (s), Eric Hägelmark (fp) och Axel Andersson (s).

Reservationer

1. Arméförband: Materielanskaffning (punkt 1)

Eric Holmqvist, Roland Brännström, Åke Gustavsson, Evert Hedberg, Karl-Erik Svartberg, Holger Bergman och Axel Andersson (alla s) anser

dels att den del av utskottets anförande som på s. 2 börjar "Enligt utskottets mening" och slutar "i propositionen" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening kan den förbättrade likviditetssituationen för det militära försvaret inte motivera så stora tilläggsbeställningar av materiel som regeringen föreslår. För att motverka effekterna av medelsbristen under de första åren av försvarsbeslutsperioden bör man i nuvarande läge göra vissa beställningar. Samtidigt finns ett starkt behov att spara pengar inom statsverksamheten, även för försvarsändamål. Den allmänna ekonomiska situationen har bl. a. säkerhetspolitisk betydelse och det är därför befogat att begränsa beställningsverksamheten. Utskottet ansluter sig därmed till den uppfattning som redovisas i motion 698.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av propositionen och med bifall till motion 1980/81:698, yrkande 1, under fjärde huvudtiteln bemyndigar regeringen att medge att beställningar av materiel m. m. för arméförband får läggas ut inom en kostnadsram av ytterligare 176 000 000 kr.

2. Marinförband: Materielanskaffning (punkt 2)

Eric Holmqvist, Roland Brännström, Åke Gustavsson, Evert Hedberg, Karl-Erik Svartberg, Holger Bergman och Axel Andersson (alla s) anser

dels att den del av utskottets anförande som på s. 3 börjar "Med hänvisning till vad utskottet har anfört under punkt 1 och med beaktande" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets bedömning möjliggör det beställningsbemyndigande som utskottet föreslår att planerad anskaffning av två minröjningsfartyg kan genomföras.

Med hänvisning till vad utskottet har anfört under punkt 1 och med beaktande av att den föreslagna användningen av varvsstödsmedel (15 milj.

kr.) beräknas ge minst samma sysselsättningseffekt vid Karlskronavarvet som enligt tidigare beslut hemställer utskottet

dels att utskottets hemställan i moment 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av propositionen och med bifall till motion 1980/81:698, yrkande 2, under fjärde huvudtiteln bemyndigar regeringen att medge att beställningar av materiel m. m. för marinförband får läggas ut inom en kostnadsram av ytterligare 176 000 000 kr.

3. Flygvapenförband: Materielanskaffning (punkt 3)

Eric Holmqvist, Roland Brännström, Åke Gustavsson, Evert Hedberg, Karl-Erik Svartberg, Holger Bergman och Axel Andersson (alla s) anser att utskottets hemställan i moment 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med bifall till motion 1980/81:698, yrkande 3, avslår regeringens förslag om vidgad kostnadsram för beställningar av materiel m. m. för flygvapenförband.